

ЕЛЕКТРОННИЙ ОСВІТНІЙ РЕСУРС – СКЛАДОВА СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Грицаєнко Л.М.

Україна, м. Київ,

Київський національний університет технологій та дизайну

В статье раскрыта роль электронного образовательного ресурса как составляющей в системе внутреннего обеспечения качества подготовки высокопрофессиональных специалистов, рассмотрены преимущества и возможности использования информационно-коммуникационных технологий в образовательном процессе.

Ключевые слова: электронный образовательный ресурс, информационно-коммуникационные технологии, система внутреннего обеспечения качества подготовки, образовательный процесс.

Освіта є однією з найголовніших складових загальнолюдських цінностей. На сучасному етапі в Україні активно відбувається процес інтеграції національної системи вищої освіти в європейський і світовий освітній простір, здійснюється модернізація освітньої діяльності у контексті європейських вимог. Відповідно до нового Закону України «Про вищу освіту» метою діяльності вищих навчальних закладів є підготовка «конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях» [1]. Тому основним змістом освітньої діяльності в сучасних умовах є формування інноваційного освітньо-виховного середовища, впровадження новітніх технологій для підвищення якості вищої освіти, підготовки молодого покоління жити по-новому, вміти працювати не тільки в інформаційному суспільстві, а за визначенням ЮНЕСКО – в «суспільстві знань».

Необхідність реформування системи освіти в Україні, її удосконалення і підвищення рівня якості є важливою проблемою, яка значною мірою обумовлюється процесами глобальної інформатизації, розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та появі нового напрямку – нанотехнологій. Як зазначає Президент НАПН України В. Кремень, «...глобалізація – це ще й загострена конкуренція між державами і націями, котра набуває всепланетарного характеру, охоплюючи всі сфери суспільної діяльності,

а не тільки економіку, інформаційні сфери. Гідне місце в цьому світі посяде тільки та держава, яка найефективніше працюватиме в сучасних умовах суспільного життя, опанує новітні технології» [2, с.18]. У цьому контексті актуальним є впровадження в інноваційний освітній простір електронних освітніх ресурсів (ЕОР) «з метою навчально-методичного, науково-методичного та інформаційного забезпечення організації навчально-виховного процесу» [3].

Проблема якості освітніх послуг та роль інноваційних технологій в освітньому процесі завжди є однією з ключових у системі вищої освіти. Значна увага висвітленню цих питань приділялась у публікаціях В.Г. Кременя, В.П. Андрущенко, І.А. Зязюна [2,] М.Ф. Степка, Я.Я. Болюбаша, В.Д. Шинкарука [4], А.А. Дякова [5], П.С. Яременка [6] та в інших дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених.

Однак з прийняттям нового Закону України «Про вищу освіту» питання постає в новій площині, оскільки чітко визначені процедури і заходи в системі вищої освіти. Для забезпечення якості підготовки фахівців визначена система, яка складається із:

- 1) системи забезпечення вищими навчальними закладами якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості);
- 2) системи зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів та якості вищої освіти;
- 3) системи забезпечення якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти [1].

Мета статті – дослідити роль електронного освітнього ресурсу в системі внутрішнього забезпечення якості підготовки високопрофесійних, конкурентоспроможних фахівців.

Важливим аспектом якісної професійної підготовки здобувачів вищої освіти є застосування електронних освітніх ресурсів. До ЕОР належать: електронний документ, електронне видання, електронний аналог друкованого видання, електронні дидактичні демонстраційні матеріали (презентації, схеми, відео- й аудіозаписи тощо), інформаційна система, депозитарій електронних ресурсів, комп'ютерний тест, електронний словник, електронний довідник, електронна бібліотека цифрових об'єктів, електронний навчальний посібник, електронний підручник, електронні методичні матеріали, курс дистанційного навчання, електронний лабораторний практикум.

Система внутрішнього забезпечення якості передбачає здійснення певних процедур і заходів, які тісно пов'язані із застосуванням ЕОР, зокрема:

- ...здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм,

- щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;

- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;

- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;

- забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;

- забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти [1].

Для реалізації цих заходів активізується роль електронних освітніх ресурсів, які є складовими освітньо-виховного процесу і одним з головних елементів інформаційно-освітнього середовища. ЕОР, які характеризуються мобільністю, доступністю, прозорістю, створені на основі інформаційно-комунікаційних технологій, забезпечуть сучасний, інноваційний зміст освітнього процесу. Тому створення єдиного освітнього простору стало одним із головних завдань діяльності вищих навчальних закладів.

Розробка сучасної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи управління вищим навчальним закладом сприяє підвищенню якості освіти, оновлює її зміст та форми організації освітньо-виховного процесу. У вищих навчальних закладах розробляються інформаційні системи для ефективного управління освітнім процесом – це програмні забезпечення: з метою виявлення академічного плагіату – програма Антиплагіат; для щорічного оцінювання роботи науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу розроблена Програма рейтингового оцінювання професорсько-викладацького складу ВНЗ. Автоматизована система оцінки успішності студентів, ведуться електронні журнали обліку контролю знань, визначається рейтинг здобувачів вищої освіти тощо.

З метою здійснення моніторингу, періодичного перегляду освітніх програм, дієвого управління якістю підготовки фахівців для інформаційного забезпечення освітньої програми використовуються ЕОР у так званому модульному середовищі: робоча навчальна програма дисципліни, електронний підручник, електронний конспект лекцій, електронні лабораторні роботи і моделі, електронні словники, електронний практикум з дисципліни тощо, тобто створюються електронні наукові, навчально-методичні комплекси дисциплін.

ЕОР забезпечують публічність інформації про освітні програми: перелік навчальних дисциплін, логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів, розклад занять, графік навчального процесу, вимоги до набуття компетентностей тощо.

Для реалізації одного з ключових аспектів освітньої програми – це забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, є необхідними ЕОР як доступне, оперативне джерело інформації, сформоване на основі якісно наукової, навчально-методичної бази. Актуальності набувають електронні підручники, електронні навчальні посібники, електронні конспекти лекцій, що викладають теми теоретичної складової курсу, та методичні вказівки до самостійної роботи студентів, які містять короткий виклад тем, винесених на самостійне опрацювання, алгоритми розв'язання задач, індивідуальні розрахункові завдання, тести для поведіння різних форм контролю знань тощо. Інноваційні освітні технології, зокрема ЕОР, сприяють формуванню у здобувачів вищої освіти вміння самостійно аналізувати, репродукувати отримані знання для вирішення професійних і життєвих проблем, скеровуючи освітню діяльність на підготовку творчих, креативних, мислячих по-новому спеціалістів. Підвищення ефективності самостійної роботи студентів пов'язано з підвищенням якості їх підготовки, професійного зростання, формування відповідних компетентностей.

Електронні освітні ресурси, розміщені в локальній мережі вищого навчального закладу, в мережі Інтернет та на електронних носіях дозволяють забезпечити здобувачів вищої освіти необхідною інформацією, підвищують рівень та якість освітніх послуг.

Таким чином, збільшення обсягу інформації, світові процеси гуманізації, глобалізації, інтеграції об'єктивно зумовлюють модернізацію змісту освітніх програм, програм навчальних дисциплін, оновлення форм, методів і засобів навчання. Це можливо лише за умови впровадження в інноваційний освітній простір електронних освітніх ресурсів, забезпечення вищих навчальних закладів доступом до глобальних інформаційних ресурсів з використанням високошвидкісних каналів. Зміни, які ми спостерігаємо сьогодні у вітчизняному освітньому просторі, підпорядковані основній меті – підвищенню якості освіти, підготовці високопрофесійних фахівців, формуванню людини як особистості, суб'єкта та індивідуальності, яка забезпечує розвиток держави в цілому, культурний та духовний розвиток суспільства.

Список джерел та літератури

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1389941572785572>

2. Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: монографія / [В.П. Андрющенко, І.А. Зязюн, В.Г. Кремень, С.Д. Максименко та ін.]; за ред. В.Г. Кременя. – К: Наукова думка, 2003. – 853 с.
3. Положення про електронні освітні ресурси, затверджено наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2012 № 1060. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>
4. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб. / [М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабин]; за ред. В.Г. Кременя. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.
5. Дяків А.А. Якість освіти у ВНЗ / А.А. Дяків. – К.: Наукова думка, 2011. – 231 с.
6. Яременко П.С. Якість освіти в Україні / П.С. Яременко. – К.: Лібра, 2011. – 157 с.